

Bütçe Dengesi - Eylül 2015

İktisadi Araştırmalar Bölümü

Merkezi yönetim bütçesi Eylül ayında 14,1 milyar TL açık verdi.

Eylül ayında bütçe harcamaları yıllık bazda %21,2 oranında artarken, bütçe gelirleri %11,5 yükselmiştir. Böylece, bütçe açığı bir önceki yıla göre %53,1 artarak 14,1 milyar TL olmuştur. Eylül ayı, yılın son ayında geleneksel olarak yüksek düzeyde verilen bütçe açığı rakamları hariç tutulduğunda merkezi yönetim bütçesinin aylık bazda en fazla açık verdiği dönem olmuştur.

2015 yılının ilk 9 ayı itibarıyla değerlendirildiğinde, bütçe gelirleri ile harcamalarının aynı oranda artarak dengeli bir görünüm sunduğu görülmektedir. Bu dönemde, bütçe açığı %12,8'lik artışla 13,5 milyar TL olmuştur.

Yüksek bütçe açığında vergi gelirlerindeki ivme kaybı ile personel giderleri ve cari transferlerdeki artış etkili oldu.

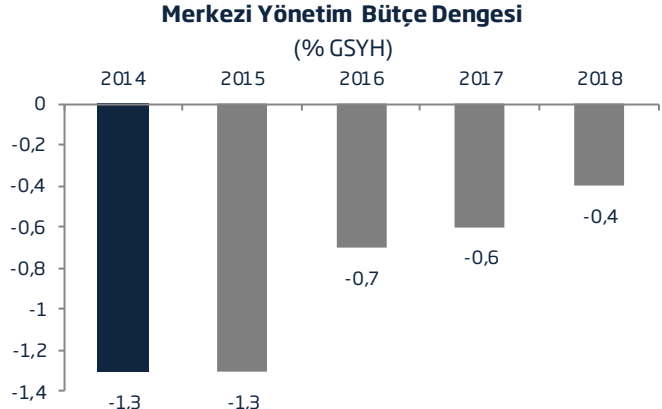
Temmuz ve Ağustos ayında vergi gelirlerinde meydana gelen ivme kaybı Eylül ayında da devam etmiştir. İthalatta kaydedilen belirgin düşüş nedeniyle ithalata alınan KDV gelirlerindeki artış zayıflarken, tütün mamullerinde başta olmak üzere ÖTV gelirleri de ivme kaybetmiştir. Bununla birlikte, dahilte alınan KDV'den elde edilen gelirlerdeki artış ivme kazanmış ve vergi gelirlerini desteklemiştir.

Eylül ayında, bütçe harcamalarında meydana gelen yıllık bazda 8,4 milyar TL'lik artışın büyük ölçüde personel giderleri ve cari transferlerdeki yükselişten kaynaklandığı görülmektedir. Bu dönemde, memur maaşlarının ağırlıkta olduğu personel giderleri %19,6 oranında artarken, işçi ve sözleşmeli personele yapılan ödemelerin önemli ölçüde yükselmesi dikkat çekmektedir. Cari transferler kalemindeki yıllık %23,1'lik yükseliş de büyük ölçüde sağlık, emeklilik ve sosyal yardım giderleri ile sosyal amaçlı transferlerden kaynaklanmaktadır.

Öte yandan, Türkiye'ye yönelik risk algısının 2013 yılının ikinci yarısından itibaren bozulmasıyla faiz oranlarının yükselmesi paralelinde faiz giderlerinde gözlenen artış Eylül ayında da devam etmiştir.

Orta Vadeli Program'da bütçe öngörülleri...

Ekim ayında açıklanan Orta Vadeli Program'a (OVP) göre, önümüzdeki yıllarda kamu harcamaları ve gelirlerinin GSYH

Not: 2015-2018 dönemi Orta Vadeli Program tahminleridir

içindeki payının kademeli bir şekilde düşmesi öngörülmektedir. Böylece kamu kesiminin ekonomik aktivite üzerindeki etkisinin azalmaya devam edeceği düşünülmektedir. Bir önceki OVP'de GSYH'nin %1,1'i olacağı öngörülen 2015 yılı merkezi yönetim bütçe açığının yılsonunda %1,3; %1,7 olarak öngörülen faiz dışı fazlanın ise yılsonunda %1,5 olarak gerçekleşmesi hedeflenmektedir. 2016 yılında %0,7 düzeyinde gerçekleşmesi öngörülen merkezi yönetim bütçe açığının milli gelire oranının Program dönemi sonunda %0,4'e gerilemesi hedeflenmektedir. Bu çerçevede, 2018 yılında merkezi yönetim bütçesi neredeyse "denk" bir görünüme kavuşmuş olacaktır. 2014 yılında GSYH'ye oranı %33,5 olan AB tanımlı genel devlet borç stokunun 2015 yılında bir miktar genişleyerek yıl sonunda GSYH'ye oranının %34'e yükseleceği tahmin edilmiştir. Program dönemi sonunda ise söz konusu oranının %30'a düşürülmesi hedeflenmiştir.

Beklentiler

OVP'de öngörülen nominal borç stokunun milli gelire oranında beklenen iyileşme, program döneminde kamu kesiminin daha az borçlanma eğiliminde olacağına işaret etmektedir. Ancak, Kasım ayında gerçekleştirilecek olan genel seçimin ardından kurulacak hükümetin OVP hedeflerini revize edebileceği düşünülmektedir. 2015 yılı için bütçe gerçekleştirmeleri dikkate alındığında ise yılın geri kalanında bütçenin hedeflerle uyumlu bir görünüm sergileyeceği öngörülmektedir.

Merkezi Yönetim Bütçesi

(milyar TL)

	Eylül		%	Ocak-Eylül		%	2015 Bütçe Hedefi	OVP Tahmini	Gerç./ OVP Tah. (%)
	2014	2015		Değişim	2014				
Harcamalar	39,6	47,9	21,2	325,4	367,7	13,0	472,9	503,0	73,1
Faiz Harcamaları	4,6	6,4	37,7	38,3	44,8	17,0	54,0	54,0	82,9
Faiz Dışı Harcamalar	34,9	41,6	19,0	287,2	322,9	12,4	418,9	449,0	71,9
Gelirler	30,3	33,8	11,5	313,5	354,2	13,0	452,0	478,5	74,0
Vergi Gelirleri	26,2	29,5	12,6	258,7	298,3	15,3	389,5	405,8	73,5
Diğer Gelirler	4,1	4,3	4,7	54,9	55,9	1,9	62,5	72,8	76,8
Bütçe Dengesi	-9,2	-14,1	53,1	-11,9	-13,5	12,8	-21,0	-24,5	54,9
Faiz Dışı Denge	-4,6	-7,7	68,7	26,3	31,3	18,8	33,0	29,5	106,1

Not: Rakamlar yuvarlamalardan ötürü toplamı vermeyebilir.

Kaynak: Maliye Bakanlığı, Datastream

Türkiye İş Bankası A.Ş. - İktisadi Araştırmalar Bölümü**İzlem Erdem - Bölüm Müdürü**

izlem.erdem@isbank.com.tr

Alper Gürler - Birim Müdürü

alper.gurler@isbank.com.tr

Hatice Erkiletlioğlu - Müdür Yardımcısı

hatice.erkiletlioglu@isbank.com.tr

İlker Şahin - Uzman

ilker.sahin@isbank.com.tr

Eren Demir - Uzman Yrd.

eren.demir@isbank.com.tr

Mustafa Kemal Gündoğdu - Uzman Yrd.

kemal.gundogdu@isbank.com.tr

Gamze Can - Uzman Yrd.

gamze.can@isbank.com.tr

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.